PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ-I

Hewitt'e (2018) göre eğitim programı, genel olarak bir bilgi alanını oluştururken eğitim programı geliştirme, bilgiye katkı sürecini temsil eder. Eğitim süreçlerinin planlı ve sistemli olmalarını sağlayan programların durağan olması mümkün değildir.

Ornstein ve Hunkins (2009) programların dinamik olmaları gerektiğini ve ulaşılmaya çalışılan bir hedef olarak değil, bir yolculuk olarak düşünülmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Program geliştirme, en genel tanımıyla eğitim programının ögeleri olan hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutları arasındaki dinamik ilişkiler bütünü (Demirel, 2020) olarak tanımlanmaktadır.

Belli bir konuya yönelik eğitimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, daha iyiye götürülmesi olarak ele alınmaktadır.

Etkili bir program geliştirme; programı oluşturan felsefeyi, amaçları, hedefleri, öğrenme deneyimlerini, öğretim kaynaklarını ve değerlendirmeleri yansıtmalıdır.

Bir programın geliştirilmesi öncelikle bilimsel bir etkinliktir ve dolayısıyla araştırmaya dayalıdır.

Türk eğitim sisteminde benimsenen, eklektik bir anlayışı içeren **Demirel** (2020) tarafından geliştirilen model temel alınarak genel hatlarıyla bir programın geliştirilme süreci üzerinde durulmuştur.


Program geliştirme süreci;
- Planlama,
- Tasarlama,
- Deneme,
- değerlendirme
- Programa süreklilik kazandırma

Programın Planlanması

Programın planlanması, gerekli olacak unsurları, biçimleri belirler ve tüm etkinliğe ya da sürece kuş bakışı bir görünüm sağlar.

Birtakım kararların alınması beklenir.

Öncelikli olarak geliştirme süreçlerinde kimlerin, hangi amaçla yer alması gerektiğine karar verilmelidir.

Çalışma ekibi belirlendikten sonra bu çalışmaların ne kadar sürede gerçekleştirileceği, sürecin hangi aşamasında hangi adımların izleneceği, bu sürecin ne kadar sürede tamamlanacağına ilişkin çeşitli kararların alındığı çalışma planının yapılması ve ardından sürecin en kritik aşaması olan, tasarıya temel teşkil edecek biçimde gereksinimlerin belirlenmesi süreci planlanır.

PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ-2

Tyler tarafından gündeme getirilen gereksinim belirleme ya da diğer bir adıyla ihtiyaç analizi, genel olarak bireysel ve kurumsal gelişimi sağlama, karşılaşılan ve karşılaşılabilecek sorunlarla birlikte ihtiyaçları tespit ederek bu ihtiyaçlara uygun çözüm yolları bulma olarak tanımlanmaktadır.

Maslow'un da belirttiği gibi bireyleri güdüleyen en temel şey gereksinimlerdir ve dolayısıyla bu gereksinimler programların geliştirilmesi sürecine kaynaklık eder. Ancak bu sadece bireylerin ya da öğrenenlerin gereksinimleri ile sınırlı bir süreç değildir. Toplumun, konu alanının, uygulayıcıların, doğanın gereksinimleri de söz konusudur. Bu, zaman alıcı, maliyetli ve yorucu bir süreçtir. Burada bir anlamda beklenenlerle var olanların bir karşılaştırması yapılır. Bunun için planlama yapılması, verilerin toplanması, analiz edilmesi ve raporlanması gerekir. Bunun için testler, konuyla ilgili raporlar, ölçekler, görüşme ve gözlemler kullanılabilir.

Program Tasarısının Hazırlanması

Tasarının hazırlanması programın ögelerini kapsar. Bunlar;

- Amaçlar,
- İçerik,
- Öğrenme-öğretme süreci,
- Ölçme ve değerlendirme.

Bu aşamada; bu çalışmanın neden yapıldığı, ulaşılmak istenen çıktıların neler olduğu, sürecin nasıl işleyeceği ve amaçlara ulaşılıp ulaşılmadığının nasıl anlaşılacağı soruları yanıtlanır .

Bu süreçte önemli olan gereksinimlerin iyi analiz edilmesi ve bunun üzerine programın tüm ögelerinin birbirini destekleyecek, temel alınan felsefi görüşü yansıtacak, gelişim özelliklerini dikkate alacak bir biçimde hazırlanmasıdır.

Programın Uygulanması

Tasarlanan eğitim programının uygulamada amaçlarını ne denli gerçekleştirebildiğini belirlemek için bir deneme uygulamasına gereksinim vardır.

Hewitt(2018): pilot uygulamasının yapılmasındaki amaç, gerçekte nasıl göründüğünü anlayabilmektir.

Burada önemli soru, deneme uygulamasının nerede ve nasıl yapılacağına karar verilmesi ve uygulamanın planlanmasıdır.

Bu süreçte toplanan veriler, programın aksayan yönleri hakkında önemli bilgiler sunabilir. Bu bilgiler, programın asıl uygulamaya hazır hâle getirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ-3

- Uygulama sürecinde dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta, değişime karşı oluşabilecek dirençleri öngörebilmek ve bu dirençleri ortadan kaldırmaya yönelik önlemleri alabilmektir.,

Programın Değerlendirilmesi

- Programın etkililiği hakkında karar verme süreci olarak da adlandırılır.
- Programın tüm ögeleri ve bu ögeler arasındaki ilişkiler değerlendirilir.
- Uygulama süreci incelenir.
- Programın çeşitli açılardan (amaçlara ulaşma düzeyi, içeriğin uygunluğu vb.) uygunluğuna karar verilir.
- Bu sürecin sonunda program;
  - olduğu gibi uygulamaya konabilir,
  - geliştirilerek uygulamaya başlanabilir,
  - sonlandırılabilir.

Programa Süreklilik Kazandırılması

- Program geliştirme, döngüsel bir süreçtir.
- Programın sürekli geliştirilmesinin temel gerekçeleri;
  - Değişimin kaçınılmazlığı,
  - Gereksinimlerin çeşitlenmesi,
  - Programın dinamik bir yapıya sahip olması.
- Bir program, uygulamada elde edilen verilerle geliştirildikçe etkililik kazanır. Bunun gerçekleşebilmesi ise araştırma-geliştirme çalışmaları ile mümkündür.